

Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) _____

(Name) _____

2. (Signature) _____

(Name) _____

J 2 5 1 5
Time : 1¼ hours]
**PAPER - II
SANSKRIT**
[Maximum Marks : 100
OMR Sheet No. : .....
(To be filled by the Candidate)

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--	--

(In figures as per admission card)

Roll No. _____
(In words)

Number of Pages in this Booklet : 8
Number of Questions in this Booklet : 50
Instructions for the Candidates

1. Write your roll number in the space provided on the top of this page.
2. This paper consists of fifty multiple-choice type of questions.
3. At the commencement of examination, the question booklet will be given to you. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as below :
  - (i) To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal and do not accept an open booklet.
  - (ii) Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to pages/ questions missing or duplicate or not in serial order or any other discrepancy should be got replaced immediately by a correct booklet from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given.
  - (iii) After this verification is over, the Test Booklet Number should be entered on the OMR Sheet and the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
4. Each item has four alternative responses marked (1), (2), (3) and (4). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : ① ② ● ④ where (3) is the correct response.
5. Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark your response at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
6. Read instructions given inside carefully.
7. Rough Work is to be done in the end of this booklet.
8. If you write your Name, Roll Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, such as change of response by scratching or using white fluid, you will render yourself liable to disqualification.
9. You have to return the original OMR Sheet to the invigilators at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are however, allowed to carry original question booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
10. Use only Blue/Black Ball point pen.
11. Use of any calculator or log table etc., is prohibited.
12. There are no negative marks for incorrect answers.

परीक्षार्थियों के लिए निर्देश

1. इस पृष्ठ के ऊपर नियत स्थान पर अपना रोल नम्बर लिखिए।
2. इस प्रश्न-पत्र में पचास बहुविकल्पीय प्रश्न हैं।
3. परीक्षा प्रारम्भ होने पर, प्रश्न-पुस्तिका आपको दे दी जायेगी। पहले पाँच मिनट आपको प्रश्न-पुस्तिका खोलने तथा उसकी निम्नलिखित जाँच के लिए दिये जायेंगे, जिसकी जाँच आपको अवश्य करनी है :
  - (i) प्रश्न-पुस्तिका खोलने के लिए पुस्तिका पर लगी कागज की सील को फाड़ लें। खुली हुई या बिना स्टीकर-सील की पुस्तिका स्वीकार न करें।
  - (ii) कवर पृष्ठ पर छपे निर्देशानुसार प्रश्न-पुस्तिका के पृष्ठ तथा प्रश्नों की संख्या को अच्छी तरह चैक कर लें कि ये पूरे हैं। दोषपूर्ण पुस्तिका जिनमें पृष्ठ/प्रश्न कम हों या दुबारा आ गये हों या सीरियल में न हों अर्थात् किसी भी प्रकार की त्रुटिपूर्ण पुस्तिका स्वीकार न करें तथा उसी समय उसे लौटाकर उसके स्थान पर दूसरी सही प्रश्न-पुस्तिका ले लें। इसके लिए आपको पाँच मिनट दिये जायेंगे। उसके बाद न तो आपकी प्रश्न-पुस्तिका वापस ली जायेगी और न ही आपको अतिरिक्त समय दिया जायेगा।
  - (iii) इस जाँच के बाद प्रश्न-पुस्तिका का नंबर OMR पत्रक पर अंकित करें और OMR पत्रक का नंबर इस प्रश्न-पुस्तिका पर अंकित कर दें।
4. प्रत्येक प्रश्न के लिए चार उत्तर विकल्प (1), (2), (3) तथा (4) दिये गये हैं। आपको सही उत्तर के वृत्त को पेन से भरकर काला करना है जैसा कि नीचे दिखाया गया है।
उदाहरण : ① ② ● ④ जबकि (3) सही उत्तर है।
5. प्रश्नों के उत्तर केवल प्रश्न पुस्तिका के अन्दर दिये गये OMR पत्रक पर ही अंकित करने हैं। यदि आप OMR पत्रक पर दिये गये वृत्त के अलावा किसी अन्य स्थान पर उत्तर चिन्हांकित करते हैं, तो उसका मूल्यांकन नहीं होगा।
6. अन्दर दिये गये निर्देशों को ध्यानपूर्वक पढ़ें।
7. कच्चा काम (Rough Work) इस पुस्तिका के अन्तिम पृष्ठ पर करें।
8. यदि आप OMR पत्रक पर नियत स्थान के अलावा अपना नाम, रोल नम्बर, फोन नम्बर या कोई भी ऐसा चिह्न जिससे आपकी पहचान हो सके, अंकित करते हैं अथवा अभद्र भाषा का प्रयोग करते हैं, या कोई अन्य अनुचित साधन का प्रयोग करते हैं, जैसे कि अंकित किये गये उत्तर को मिटाना या सफेद स्याही से बदलना तो परीक्षा के लिये अयोग्य घोषित किये जा सकते हैं।
9. आपको परीक्षा समाप्त होने पर मूल OMR पत्रक निरीक्षक महोदय को लौटाना आवश्यक है और परीक्षा समाप्ति के बाद उसे अपने साथ परीक्षा भवन से बाहर न लेकर जायें। हालांकि आप परीक्षा समाप्ति पर मूल प्रश्न-पुस्तिका तथा OMR पत्रक की दुप्लीकेट प्रति अपने साथ ले जा सकते हैं।
10. केवल नीले/काले बाल प्वाइंट पेन का ही इस्तेमाल करें।
11. किसी भी प्रकार का संगणक (कैलकुलेटर) या लाग टेबल आदि का प्रयोग वर्जित है।
12. गलत उत्तरों के लिए कोई नकारात्मक अंक नहीं हैं।

SANSKRIT**संस्कृत****PAPER - II****प्रश्नपत्रम् - II**

Note : This paper contains **fifty (50)** objective type questions, of **two (2)** marks each. **All** questions are **compulsory**.

सूचना : इस प्रश्नपत्र में **पचास (50)** बहु-विकल्पीय प्रश्न हैं। प्रत्येक प्रश्न के **दो (2)** अंक हैं। **सभी** प्रश्न **अनिवार्य** हैं।

सूचना : अस्मिन् प्रश्नपत्रे **पञ्चाशत्** परिमिताः (50) बहु-वैकल्पिकाः प्रश्नाः सन्ति। प्रत्येकम् प्रश्नस्य **अङ्कद्वयं** वर्तते। **सर्वे** प्रश्नाः समाधेयाः।

1. श्वेताश्वरोपनिषद् केन वेदेन सम्बद्धा ?
(1) अथर्ववेदेन (2) ऋग्वेदेन (3) यजुर्वेदेन (4) सामवेदेन
2. 'उत्तिष्ठत जाग्रत प्राप्य वरान् निबोधत' इति कुत्र उपदिष्टम् ?
(1) ईशावास्योपनिषदि (2) कठोपनिषदि (3) आपस्तम्बधर्मसूत्रे (4) माण्डूक्योपनिषदि
3. 'मण्डलक्रमः' केन वेदेन सम्बद्धः ?
(1) अथर्ववेदेन (2) ऋग्वेदेन (3) यजुर्वेदेन (4) सामवेदेन
4. अथर्ववेदीयं ब्राह्मणं किम् ?
(1) शतपथब्राह्मणम् (2) गोपथब्राह्मणम् (3) तैत्तिरीयब्राह्मणम् (4) ऐतरेयब्राह्मणम्
5. "स्वसारं त्वा कृण्वै मा पुनर्गा,
अप ते गवां सुभगे भजाम।"
इति मन्त्रांशः कुतः उद्धृतः ?
(1) पुरुखा-उर्वशी-संवादात् (2) यम-यमी-संवादात्
(3) सरमा-पणि-संवादात् (4) विश्वामित्र-नदी-संवादात्
6. अन्तरिक्षस्थानीया देवता का ?
(1) रुद्रः (2) सोमः (3) अग्निः (4) बृहस्पतिः
7. 'प्रधानञ्च षट्स्वङ्गेषु' किम् ?
(1) कल्पः (2) छन्दः (3) शिक्षा (4) व्याकरणम्

8. 'सर्वलघुः' इति को गणः ?
 (1) जगणः (2) मगणः (3) नगणः (4) सगणः
9. 'व्' वर्णः अस्ति -
 (1) ओष्ठ्यः (2) ऊष्मः (3) अन्तःस्थः (4) दन्त्यः
10. 'शुल्बसूत्राणि' केन वेदाङ्गेन सम्बद्धानि ?
 (1) व्याकरणेन (2) कल्पेन (3) छन्दसा (4) निरुक्तेन
11. 'सत्त्वप्रधानम्' इति मन्यते -
 (1) उपसर्गः (2) नाम (3) आख्यातम् (4) निपातः
12. 'पदपाठ' इत्यस्य परमं प्रयोजनम् अस्ति -
 (1) पदनिर्माणम् (2) शब्दनिर्माणम् (3) वेदपाठरक्षणम् (4) मन्त्रगानम्
13. प्रायश्चित्तकर्माणि भवन्ति -
 (1) हननादीनि (2) सन्ध्यावन्दनादीनि (3) ज्योतिष्टोमादीनि (4) चान्द्रायणादीनि
14. अधोलिखितेषु अनिर्वचनीयं भवति -
 (1) जीवस्वरूपम् (2) अज्ञानम् (3) जगत्स्वरूपम् (4) ईश्वरस्वरूपम्
15. वेदान्तसारे अज्ञानस्य शक्तिः -
 (1) द्विविधा (2) त्रिविधा (3) चतुर्विधा (4) पञ्चविधा
16. वेदान्तसारे लिङ्गशरीराणि -
 (1) षोडशावयवानि (2) पञ्चदशावयवानि (3) सप्तदशावयवानि (4) एकादशावयवानि
17. साङ्ख्यमतानुसारं सत्त्वगुणः -
 (1) सुखात्मकः (2) दुःखात्मकः (3) अभावात्मकः (4) मोहात्मकः
18. साङ्ख्यमते पङ्गुवद् वर्तते -
 (1) प्रधानम् (2) पुरुषः (3) गुणत्रयम् (4) अन्तःकरणम्

19. त्रैगुण्यविपर्ययात् किं सिद्धम्?
(1) प्रधानम् (2) पुरुषैकत्वम् (3) पुरुषबहुत्वम् (4) अज्ञानम्
20. साङ्ख्यकारिकायां सर्गस्य कारणम् -
(1) पुरुषः (2) ईश्वरः (3) प्रधानम् (4) पुरुष-प्रकृति-संयोगः
21. न्यायवैशेषिकमतानुसारं पदार्थाः -
(1) षट् (2) षोडश (3) नव (4) सप्त
22. तर्कसङ्ग्रहानुसारं पृथिव्यां रूपम् -
(1) षड्विधम् (2) सप्तविधम् (3) अष्टविधम् (4) नवविधम्
23. तर्कसङ्ग्रहानुसारं 'न्यूनदेशवृत्ति' इति लक्षणम् -
(1) अभावस्य (2) परसामान्यस्य (3) अपरसामान्यस्य (4) विशेषस्य
24. तर्कसङ्ग्रहानुसारं अनुमानं नाम -
(1) लिङ्गज्ञानम् (2) व्याप्तिः (3) उदाहरणम् (4) लिङ्गपरामर्शः
25. सर्वनामस्थानसंज्ञकं सूत्रं किम्?
(1) सर्वादीनि सर्वनामानि (2) सर्वनामस्थाने चासम्बुद्धौ
(3) सुडनपुंसकस्य (4) स्वादिष्वसर्वनामस्थाने
26. 'सुप्तिङन्तं पदम्' इति सूत्रम् अतिरिच्य पदसंज्ञाविधायकं सूत्रं किम्?
(1) पदस्य (2) पदात् (3) पदान्तस्य (4) स्वादिष्वसर्वनामस्थाने
27. वीप्सार्थे द्योत्ये का विभक्तिर्गम्यते?
(1) तृतीया (2) पञ्चमी (3) द्वितीया (4) सप्तमी
28. उपपदसंज्ञाविधायकं सूत्रं किम्?
(1) कर्मण्यण् (2) उपपदमतिङ् (3) तत्रोपपदं सप्तमीस्थम् (4) कुगतिप्रादयः
29. 'शोभनो राजा' इत्यस्य समस्तपदं किम्?
(1) सुराजः (2) सुराजा (3) सुराजी (4) सुराज्ञी

30. अधस्तनयुग्मेभ्यः समीचीना तालिका चेतव्या -

(a) कृजः प्रतियत्ने	(i) योजनं योजने वा
(b) अभाषितपुंस्काच्च	(ii) गङ्गका, गङ्गिका
(c) कालात् सप्तमी च वक्तव्या	(iii) कुम्भकारः
(d) तत्रोपपदं सप्तमीस्थम्	(iv) एधो दकस्योपस्करणम्

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (iv)	(ii)	(i)	(iii)
(2) (iii)	(ii)	(i)	(iv)
(3) (iv)	(iii)	(i)	(ii)
(4) (ii)	(i)	(iii)	(iv)

31. गुणवाचकास्त्रीलिङ्गे का विभक्तिव्यवस्था ?

(1) तृतीया-पञ्चम्यौ	(2) द्वितीया-तृतीया-पञ्चम्यः
(3) षष्ठी-सप्तम्यौ	(4) द्वितीया-चतुर्थ्यौ

32. अधस्तनेषु निष्ठा-संज्ञा कस्य भवति ?

(1) तव्यत् इत्यस्त	(2) तव्य इत्यस्य	(3) क्तवतु इत्यस्य	(4) अनीयर् इत्यस्य

33. संज्ञार्थप्रयुक्ते 'मामकी' इति पदे "डीप्" इत्यस्य -

(1) नित्यविधिः	(2) निषेधः	(3) वैकल्पिक प्रवृत्तिः	(4) अशुद्ध-प्रयोगः

34. किं तत्त्वं वियोगात्मक-भाषा-प्रकृति-लक्षणम् ?

(1) सङ्ख्या	(2) अर्थः
(3) सन्धिः	(4) प्रकृति-प्रत्यय-पार्थक्यम्

35. का भाषा 'केन्तुम्-वर्गेण' असम्बद्धा ?

(1) ग्रीक-भाषा	(2) इताली	(3) लैटिन-भाषा	(4) संस्कृत-भाषा

36. तुलनात्मक-भाषाशास्त्रस्य अध्ययनस्य आरम्भकाले कयोः भाषयोः मध्ये ध्वनिसाम्यं प्रत्यक्षीकृतम् ?

(1) संस्कृत-हिन्दी-मध्ये	(2) संस्कृत-लैटिन-मध्ये
(3) संस्कृत-फ़ारसी-मध्ये	(4) संस्कृत-फ़्रांसीसी-मध्ये

37. “निर्गतासु न वा कस्य कालिदासस्य सूक्तिषु।
प्रीतिर्मधुरसान्द्रासु मञ्जरीष्विव जायते।।”
कस्मिन् ग्रन्थे उपलभ्यतेऽयं श्लोकः ?
(1) हर्षचरिते (2) अभिज्ञानशाकुन्तले (3) रघुवंशे (4) कादम्बर्याम्
38. “अकारणाविष्कृतवैरदारुणादसज्जनात् कस्य भयं न जायते।”
इत्यादि-श्लोकः कस्मिन् ग्रन्थेऽस्ति ?
(1) रत्नावल्याम् (2) शिशुपालवधे (3) कुमारसम्भवे (4) कादम्बर्याम्
39. ‘मृच्छकटिकम्’ इति कस्य रूपकस्य उदाहरणं भवति ?
(1) समवकारस्य (2) नाटकस्य (3) प्रकरणस्य (4) भाणस्य
40. दशकुमारचरितस्य कस्मिन् चरिते सुरतमञ्जर्याः उपाख्यानमस्ति ?
(1) अपहारवर्मचरिते (2) उपहारवर्मचरिते (3) राजवाहनचरिते (4) पुष्पोद्भवचरिते
41. कृतककोपवृत्तान्तः कस्मिन् दृश्यकाव्ये वर्तते ?
(1) मुद्राराक्षसे (2) मृच्छकटिके (3) उत्तररामचरिते (4) वेणीसंहारे
42. अधस्तनयुग्मानां समीचीनतालिकां चिनुत :
(a) उत्तररामचरितम् (i) भासः
(b) बुद्धचरितम् (ii) भवभूतिः
(c) वेणीसंहारम् (iii) भट्टनारायणः
(d) स्वप्नवासवदत्तम् (iv) अश्वघोषः
(a) (b) (c) (d)
(1) (ii) (iv) (iii) (i)
(2) (i) (ii) (iii) (iv)
(3) (iv) (iii) (ii) (i)
(4) (ii) (iii) (iv) (i)
43. दुष्यन्तपुत्रस्य प्रथमं नाम किम् आसीत् ?
(1) भरतः (2) दौष्यन्तिः (3) सर्वदमनः (4) गौतमः
44. शिशुपालवधमहाकाव्यस्य प्रथमसर्गस्य नाम किम् ?
(1) कृष्णनारदसम्भाषणम् (2) नारदावतरणम्
(3) नारदगुणकीर्तनम् (4) कृष्णगुणकीर्तनम्

45. किं नाम अभिधापुच्छभूता भवति ?
(1) व्यञ्जना (2) लक्षणा (3) तात्पर्यम् (4) अर्थापत्तिः
46. विश्वनाथमते सङ्केतः गृह्यते .....
(1) जातौ, गुणे, द्रव्ये, क्रियायाञ्ज (2) केवलं जातिगुणयोः
(3) केवलं द्रव्ये (4) केवलं क्रियायाम्
47. विश्वनाथमते हास्यं कतिविधं भवति ?
(1) चतुर्विधम् (2) त्रिविधम् (3) द्विविधम् (4) षड्विधम्
48. शृङ्गाररसो भवति :
(1) प्रमथदैवतः (2) विष्णुदैवतः (3) गन्धर्वदैवतः (4) नारायणदैवतः
49. काव्यलक्षणखण्डनविचारे कस्य मतं 'स्ववचनविरोधाद् अपास्तम्' इति विश्वनाथेन कथितम् ?
(1) आनन्दवर्धनस्य (2) वामनस्य (3) मम्मटस्य (4) व्यक्तिविवेककारस्य
50. "श्यामास्वङ्गं चकितहरिणीप्रेक्षणे दृष्टिपातं .....।" इति पद्यांशः कस्मिन् ग्रन्थे उपलभ्यते ?
(1) रघुवंशे (2) नैषधीयचरिते (3) मेघदूते (4) बुद्धचरिते

- o o o -

Space For Rough Work

www.careerindia.com

